

Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'nda Yapılan Değişiklikler İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

The Investigation of Science and Technology Teachers' Opinions on Changes of SBS Exam

Mustafa UZOĞLU *, Ekrem CENGİZ **, İkrametdin DAŞDEMİR ***

Özet: Bu çalışma fen ve teknoloji öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'nin kaldırılması hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan yararlanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2012-2013 öğretim yılında Giresun İlinde görev yapan 51 fen ve teknoloji öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada özel durum yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmada açık uçlu soru formundan elde edilen sonuçlara göre; çalışmaya katılan fen ve teknoloji öğretmenlerinin birçoğu söz konusu sınavın kaldırılmasına karşı çıkmışlardır. Ayrıca öğretmenler sınav kaldırıldığında öğrencilerin yerleştirilmesinde sıkıntıların çıkabileceğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan fen ve teknoloji öğretmenlerinin ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmek için yapılan sınavların sayısının ve şeklinin sürekli değişmesinden dolayı endişelendikleri dikkati çekmektedir. Fen ve teknoloji öğretmenleri bu durumun öğrencilerde güven kaybına, motivasyon düşüklüğüne, karamsarlığa, gelecek endişesine, uyum sorununa neden olabileceğini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: fen ve teknoloji öğretmenleri, SBS hakkında öğretmen görüşleri

Abstract: This study was conducted to determine science and technology teachers' views on the removal of the level determination exam (SBS). In the present study, survey method was used with open-ended questionnaire to collect data. The sampling of the study consisted of 51 science and technology teachers attending from Giresun city in 2012-2013 academic year. Special case method was used in this study. Content analysis was employed to the data. The results were obtained from the open-ended questionnaire. Many of the teachers involved in the study have opposed the abolition of the examination. It also stated by teachers that there will be difficulties in placing students in schools if the exam is removed. On the other hand science and technology teachers have worries due to changes in exam types. Teachers stated that this may cause students to loose confidence, have less motivation, pessimism, worry about their future, and adaptation issues.

Key Words: science and technology teachers, teachers' opinions about SBS

GİRİŞ

Eğitimin, amaç ya da hedeflerine ulaşip ulaşmadığını belirlemenin yanında bunların geliştirilmesine de katkı sağlayan önemli hususlardan biri ölçme ve değerlendirme etkinlikleridir (Çeçen, 2011). Tekin (1994) “ölçmeyi belli bir nesnenin veya nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifadesi” olarak tanımlamaktadır. Ölçme ve değerlendirme faaliyeti, yalnızca öğretmenlerin yaptığı yazılı, sözlü sınavlar ya da verdikleri ödevlere ilişkin değildir. Eğitimle ilgili resmi ya da özel kurumlar da gerek eğitimin niteliğine ait dönütler almak gerekse aranan nitelikte öğrenci seçmek amacıyla çeşitli sınavlar yaparlar

* Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Giresun-Türkiye, e-posta: mustafa.uzoglu@giresun.edu.tr

** Fen ve Teknoloji Öğretmeni, Erzurum, e-posta: ekremcengiz2525@mynet.com

***Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ordu-Türkiye e-posta: ikramettindasdemir@odu.edu.tr

(Çeçen, 2011). Türkiye’de eğitime olan talebin tam olarak karşılanamaması ve daha iyi eğitim alma isteği sonucu seçme sınavları hep var olmuştur (Sarier, 2010). Ülkemizde otuz yıldır ilköğretimi bitiren öğrencilerin girdiği, değişik adlarla anılan (Kurumlar Sınavı, LGS, OKS vb.) ortaöğretime geçiş sınavları, 2007 yılında yeniden düzenlenmiş ve Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) adını almıştır.

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarına 1997-1998 öğretim yılından, 2007-2008 öğretim yılına kadar Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) ile öğrenci alınmıştır. Son olarak 2008 yılında uygulanan Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler olmak üzere dört alt testten oluşan OKS, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin girdiği bir sınav olup, sorular altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrenmelerini kapsamaktadır. Ancak OKS bu yapıyla 2004 yılında pilot uygulamaları yapılarak 2005-2006 öğretim yılında uygulamaya konan yeni öğretim programlarının vizyonuna uyum sağlayamamıştır. Çünkü bu vizyon “sonucu” değil “süreci” ölçen ve değerlendiren farklı yöntemler kullanmayı gerekli kılmıştır (www.oges.meb.gov.tr/docs/64_soru.pdf). Bu nedenle, Ortaöğretime Geçiş Sistemi’nin (OGES) yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç duyulmuştur. OGES ile birlikte öğrencilerin ilköğretim sonundaki performansının altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfların sonunda uygulanan ve öğrencilerin o yılın öğretim programında belirtilen kazanımları elde etme seviyelerinin ölçüleceği, öğretim programı odaklı, Seviye Belirleme Sınavları (SBS) ile belirlenmesine karar verilmiştir (SBS Kılavuzu, 2009). Yeni sistemle birlikte öğrencilerin ilköğretim sonundaki performansı; 6, 7 ve 8. sınıfların sonunda müfredat odaklı yapılan Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ile belirlenmesi düşünülmektedir. Ortaöğretime geçişte esas alınacak puan belirlenirken, seviye belirleme sınavları ile okuldaki bütün derslerden alınan başarı puanlarının hesaba katılması söz konusudur. Ayrıca bu üç sınıftaki performansa dayalı olarak elde edilecek sınıf puanlarından 6’ncı sınıfın yüzde 25’i, 7’nci sınıfın yüzde 35’i ve 8’inci sınıfın da yüzde 40’ı alınarak “Ortaöğretime Yerleştirme Puanı” elde edilmesi gündemdedir. Bu şekilde oluşturulan yeni sistemde öğrencilerin, üç yıl boyunca motivasyonlarının devam etmesi ve temel eğitim niteliği taşıyan ilköğretim eğitiminin ruhuna uygun bir şekilde bütün derslerin önemsenmesinin sağlanması söz konusu olacaktır. (MEB, 2010; MEB-SBS Kılavuzu, 2008, MEB, 2007). Bu sistemde ilk Seviye Belirleme Sınavı (SBS) 2008 yılında yapılmıştır. OGES, öğrencilerin performansının çok boyutlu olarak sürece yayılmış bir şekilde değerlendirilmesini, anlık değerlendirmenin yarattığı stresi parçalara bölerek azaltmayı, okulu öğrencinin nezdinde belirleyici unsur haline getirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle önceki LGS ve OKS gibi sınavların yarattığı dersane kültürünün de sürece dayalı değerlendirme ile önüne geçileceği umulmaktadır. Bunun yanında bu sınav sonuçlarının okulun ve çalışanlarının performansını değerlendirmede bir veri kaynağı olarak kullanılabilmesi üzerinde durulmaktadır (Erdoğan, Çifçili ve Meşeci- Giogetti, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı, OKS’yi kaldırıp yerine yeni OGES’i getirirken, temel gerekçe olarak, yenilenen müfredatın farklı bir ölçme ve değerlendirme yaklaşımını gerektirdiğini vurgulamıştır (MEB, 2007). Ayrıca OKS’nin sadece sınava hazırladığı fakat hayata hazırlamadığı, sadece sonucu ölçtüğü oysa yeni müfredatın süreci değerlendirdiği, sınavda sorulmayan dersleri önemsizleştirdiği, tek oturumda gerçekleştirilmesi dolayısıyla öğrenci ve veli için ciddi bir stres kaynağı olduğu ve okul disiplinini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Dahası, aileye ek maliyet getirdiği ve öğrencileri okul dışı kaynaklara (dershane) yönlendirdiği belirtilmiştir (Gür ve Çelik, 2009). OKS odaklı bir eğitim, ilköğretimin ya da zorunlu eğitimin amaçlarının gerçekleşmesinde önemli bir engel oluşturmaktadır. Çünkü velilerin de baskısı doğrultusunda, öğretmenler okulda daha çok OKS’de başarıyı artıracak dersler; içerik ve yöntem üzerinde yoğunlaşmaktadır (Karip, 2007). MEB’nin bu tür gerekçelerle OKS’yi kaldırarak uygulamaya koyduğu SBS ile öğrenciler daha erken yaşlardan itibaren dersanelere gitmeye başlamışlardır (Gür ve Çelik, 2009).

2010 yılında MEB tarafından üç yıl içerisinde sınavla öğrenci alan liselere geçiş için kullanılan SBS’nin kaldırılacağına ilişkin başlatılan çalışmalar ve zorunlu eğitim süresinin 4+4+4 ile birlikte 8 yıldan 12 yıla çıkarılması, sistemdeki mevcut sınavların sorgulanmasına neden olmuştur. Bakanlığın hedefi, bütün düz liseleri Anadolu liselerine dönüştürmek, ardından

liselere geçişte sınavların kaldırılması ve öğrencilerin adrese dayalı olarak ortaöğretime devam etmesiydi (Asalioğlu, 2010). MEB belirli bir müddet SBS ile ilgili çalışmaları sürdürdüktan sonra SBS'nin kaldırılması yönünde kararlar almıştır. Eğitim politikalarında istikrar adına söz konusu adımların devam ettirilmesi anlamlı olmakta birlikte, baştan beri sürdürülen politikaların ne derece isabetli olduğu ayrıca tartışılması gerekmektedir (Çelik ve Gür, 2010). İlk kez 2008 yılında uygulamaya konulan OGES 2013 yılına kadar uygulanmıştır. 2013 yılında ise sadece 8. sınıf öğrencilerine SBS yapılmış olup, bu sınav ve okul başarı puanı ile öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına yerleşmeleri öngörülmüştür.

Bugün geldiğimiz nokta itibarıyla MEB'in aldığı karara göre SBS'nin kaldırılarak yerine merkezi sistem ortak sınavların yapılması düşünülmektedir. Merkezi sistem ortak sınavların Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve Yabancı Dil olmak üzere 6 temel dersten yapılacağı ifade edilmiştir. Bu sınavlara öğrenciler 2 oturum halinde kendi okullarında ve okul günlerinde gireceklerdir. Ayrıca sınava giremeyen öğrencinin durumunu belgelendirmek şartıyla mazeret sınavına girebileceği de belirtilmiştir. MEB merkezi sistem ortak sınav kararını alırken gerçekleştirmek istediği amaçlardan bazılarını aşağıdaki gibi açıklamıştır (MEB, 2013);

- Öğrenci, öğretmen ve okul ilişkisini güçlendirmek,
- Başarı değerlendirmesini sürece yaymak,
- Eğitim sürecinde öğretmenlerin ve okulun rolünü daha etkin kılmak,
- Ülke çapında müfredatın eş zamanlı uygulanmasını sağlamak,
- Okul dışı eğitim kurumlarına yönelik ihtiyacı azaltmak,
- Telafi imkânı sağlayarak tek sınavdan kaynaklanan olumsuzlukları azaltmak,
- Sınav kaygısını sürece yayarak azaltmak,
- Öğrenci kazanımlarını objektif bir şekilde izlemek ve değerlendirmek,

Sınavsız geçişlerin henüz sağlanamadığı ülkemizde, eğitim sistemi ile ilgili verilen kararların uzun vadede uygulanamaması birçok soruna yol açmaktadır (Gündoğdu, Kızıldaş ve Çimen, 2010). Yukarıda da ifade edilmeye çalışıldığı gibi son 6 yıl içerisinde OKS'den vazgeçilip 3'lü SBS'ye dönülmüş, ardından tek bir SBS yapılmış olup, 2013-2014 eğitim öğretim yılında 6 temel dersten ortak merkezi sınav yapılmasına karar verilmiştir. OKS ve SBS, eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin geleceklerini belirlemede önemli bir konuma sahip olması açısından her yıl hazırlanışı, uygulanışı ve değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin, velilerin, eğitimcilerin ve tüm eğitim-öğretim kurumlarının dikkatini üstüne çekmektedir (Sarier, 2010). Ancak yapılan bu sınavların değiştirilmesi, kaldırılması veya yerlerine yenilerinin konulması velileri, öğrencileri ve öğretmenleri endişelendirmektedir.

Sistemin iyi işlemesi, sistemin kendisinin paydaşlarca iyi algılanması ve ülke eğitim sistemine yapacağı maksimum yarar göz önünde tutulması ile ancak mümkün olacaktır. Bu nedenle, sistemden etkilenenlerin görüşlerinin göz önünde tutulması sistemin bir yapboz haline dönüşmesini engelleyecektir (Gündoğdu ve diğerleri, 2010). Bu amaçla ülkemizde SBS ile ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Erdoğan, Çifçili ve Meşeci- Giogetti, 2010; Gündoğdu ve diğerleri, 2010; Anıl ve Güzeller, 2011; İpek, 2011; Demiray ve Taştekin, 2012; Metin, 2013). Yapılan bu çalışmalarda SBS ile ilgi olarak farklı boyutlar ele alınmıştır. Erdoğan ve diğerleri (2010) seviye belirleme sınavını dersler ve bölgesel farklılıklar açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda 6. ve 7. sınıflara 2008 yılında uygulanan SBS sonucunda hem ders başına yapılan net sayısının hem de toplam net sayısının bölgelere göre değiştiğini ortaya koymuşlardır. İpek (2011) yaptığı çalışmada ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavlarında (SBS) almış oldukları puanların velilerinin okul tutumu ve eğitime katılım puanlarından kestirilmesini amaçlamıştır. Çalışma sonucunda, kız öğrencilerin SBS puanlarının erkek öğrencilerin SBS puanlarından istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu; öğrencilerin SBS puanlarının istatistiksel olarak velilerin okul tutumu ve eğitime katılım puanlarından kestirilebildiğini gözlemlemiştir. Çeçen (2011) yaptığı çalışmada SBS ve Türkçe dersi soruları hakkında öğretmenlerin görüşlerini incelemiştir. Bu çalışma ile öğretmenlerin büyük

çoğunluğunun SBS'ni takip ettiğini ve bu sınavda çıkan soruların müfredat programına uygun olduğunu ifade ettiklerini belirlemiştir. Ayrıca bu çalışmada yapılan sınavların üç yıla yayılmasının da uygun olduğu ifade edilmiştir. Gündoğdu, Kızıldaş ve Çimen (2010) yaptıkları çalışmada ortaöğretime geçiş sistemi ve SBS hakkında ilköğretim öğrencilerinin, öğretmenlerin ve özel dersane öğretmenlerinin görüşlerini incelemiştir. Çalışma sonucunda OGES'nin eski sistem ile karşılaştırıldığında olumlu yanlarının daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak bu sistemde de derhaneye devamın gerekli olacağını belirtmişlerdir. Anıl ve Güzeller (2011) yaptıkları çalışmada, 2008 yılı seviye belirleme sınavı yedinci sınıf fen ve teknoloji alt testi ile Türkçe, matematik, sosyal bilgiler ve yabancı dil alt testi arasındaki ilişkileri yol analizi ile incelemiştir. Çalışma sonucunda fen ve teknoloji alt testinin, en fazla matematik alt testini açıkladığını tespit etmişlerdir. Bal (2011) yaptığı çalışmada SBS başarısında etkili olduğu düşünülen faktörleri sıralama yarguları kanunıyla ölçeklendirmeye çalışmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre; kendine güven, başarıma isteği, dikkat ve güdü gibi bireysel özellikler, öğrencilerin SBS başarılarını etkileyen faktörlerin başında geldiği söylenebilir. İlğan, Erdem, Yapar, Aydın ve Aydemir (2012) tarafından yapılan çalışmada veli ilgisi ve ilköğretim öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavlarını (SBS) yordama düzeyi incelenmiştir. Çalışma sonucunda velilerin ilgi düzeyinin öğrencilerin akademik başarısını yordamadığı bulunmuştur. Metin (2013); öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavındaki başarısına etki eden unsurları farklı değişkenler açısından incelemiş ve öğrencilerin başarılarına ailenin, öğretmenin ve eğitim olanaklarının etkisinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Sonuç olarak yukarıda ifade edildiği gibi SBS ile ilgi olarak farklı çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu sınavın zaman içerisinde değiştirilmesi, sayısının artırılması ve kaldırılması hakkında fen ve teknoloji öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesine ait bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada fen ve teknoloji öğretmenlerinin SBS hakkındaki görüş ve önerilerinin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışmada özel durum yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem araştırılan problemin bir yönünün derinlemesine ve kısa sürede çalışılmasına imkân sağlamaktadır. Bu yöntemin en önemli avantajı bir problemin özel bir durumu üzerine yoğunlaşma fırsatı vermesidir (Çepni, 2007). Bu yöntem bir durumun özelliği üzerine odaklanır ve farklı veri toplama tekniklerinin bir arada kullanılmasına imkân sağlar (Cohen & Manion, 1994).

Çalışma Grubu/Katılımcılar

Bu çalışmanın örneklemini 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Giresun ilinde görev yapan 51 fen ve teknoloji öğretmeni oluşturmaktadır. Söz konusu çalışmaya katılan öğretmenler basit tesadüfi seçimle ulaşılabilirlik açısından Giresun merkez okullarında Fen ve Teknoloji öğretmenliği yapan mezuniyet branşı Fizik, Kimya, Biyoloji ile Fen ve Teknoloji olan öğretmenlerden seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu sayede farklı mezuniyet branşındaki öğretmenlerin de düşünceleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Aşağıdaki Tablo 1 bu öğretmenlerin cinsiyete, meslek deneyimine ve mezun oldukları branşlara göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 1. *Çalışma Grubunun Cinsiyete, Meslek Deneyimine, Branşa Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Mezuniyet Branşı					Meslek Deneyimi (yıl)			
Erkek	Kadın	Fizik	Kimya	Biyoloji	Fen ve Teknoloji	ve	1-5	6-10	11-15	16 ve üzeri
25	26	8	9	7	27		13	16	13	9

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorular kullanılmıştır. Açık uçlu sorular fen ve teknoloji öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'nin kaldırılması hakkındaki düşüncelerini belirlemek için hazırlanmıştır. Yedi sorudan oluşan taslak anket, ilgili literatür incelenerek oluşturulmuş, alanında uzman 2 öğretim üyesi ve 2 fen ve teknoloji öğretmenin görüşleri doğrultusunda soru sayısı 4'e düşürülmüştür. Anketin son hali 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Daha sonra anket 10 fen ve teknoloji öğretmenine uygulanarak bir ön çalışma yapılmış, öğretmenlerin anlamakta zorlandıkları noktalar tekrar gözden geçirilmiş ve ankette gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Anket için ayrılacak sürenin ortalama 25 dakika olması uygun görülmüştür. Açık uçlu anket formundaki sorular bulgular kısmında verildiği için bu kısımda verilmemiştir.

Verilerin Analizi

Hazırlanan açık uçlu soru formları Giresun Merkez okullarında görev yapan fen ve teknoloji öğretmenlerine dağıtılarak, doldurmaları için 25 dakikalık süre verilmiştir. Açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Üç araştırmacı, öğretmenlerin anket verilerini incelemiş ve işbirliği içerisinde tema ve kodları oluşturmuştur. Analiz sürecinde fikir ayrılıklarına düşülen noktalar tartışılarak görüş birliğine varılmıştır. Belirlenen tema ve kodlara bağlı olarak her bir düşüncenin frekansı ve yüzdesi verilmiştir. Tabloların altında öğretmenlerin düşünceleri ile ilgili gerekli açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlere yöneltilen her bir soru için elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Her bir tablonun altında gerekli yorumlara yer verilmiştir.

Soru 1: "SBS'nin kaldırılmasını destekliyor musunuz?" sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Soru 1 İçin Katılımcıların Verdikleri Cevapların Analiz Sonuçları

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
SBS'nin kaldırılıp	Kaldırılmamalıdır	38	75
kaldırılmaması durumu	Kaldırılmalıdır	13	25
Diğer		-	-

Tablo 2 incelendiğinde fen ve teknoloji öğretmenlerinin SBS'nin kaldırılması hakkındaki düşüncelerinin "kaldırılmamalı (%75) ve kaldırılmalı (%25) olmak üzere iki kod altında toplandığı görülmektedir.

Soru 2: "Sizce SBS, ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmede yeterli midir? Nedenini açıklayınız." Katılımcıların soru 2'ye verdikleri cevaplar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Soru 2 İçin Katılımcıların Verdikleri Cevapların Analiz Sonuçları

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
Sınavın içeriği	Seçici sorunun az olması	3	5
	Ezbere dayalı olması	2	3
	Öğretim programıyla uyumlu	8	14
	Çoklu zekayı dikkate almaması	2	3
	Kalitede sıkıntı	2	3
	Bilgiyi tam olarak ölçmemesi	4	6
Sınavın süresi	Tek oturum olması	2	3
	Sürenin az olması	3	5
Sınavın objektifliği	Güvenilir	6	10
	Merkezi	5	8

Tablo 3 devam

Sınavın kapsamı	Son sınıf bilgilerini içermesi	4	6
	Tüm sınıflarda yapılmaması	3	5
Diğer	Yapılandırıcı yaklaşımla uyumsuzluğu	2	3
	Dershaneye ihtiyaç yok	3	5
	Düşünme yeteneğine katkısının olması	3	5
	Kaygı, motivasyonu dikkate almaması	4	6
	Sık sık sınav sisteminin değişmesi	6	10

SBS'nin, ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmede yeterli olduğunu düşünenlerin sayısı 15 (%29) iken yetersiz olduğunu düşünenlerin sayısı ise 36 (%71)'dir. Tablo 3 incelendiğinde fen ve teknoloji öğretmenlerinin SBS'nin yeterliliği hakkındaki düşüncelerinin "sınavın içeriği, sınavın süresi, sınavın objektifliği, sınavın kapsamı ve diğer" olmak üzere beş ana tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmenler sınavın içeriği ile ilgili, seçici sorunun az olmasına (%5), sınavın ezbere dayalı olmasına (%3), öğretim programıyla uyumlu olmasına (%14), kaliteli soruların olmamasına (%3), bilgiyi tam olarak ölçemediğine (%6) dikkati çekmişlerdir. Sınavın süresiyle ilgili ise sınavın tek oturum olması (%3) ve sürenin azlığını (%5) ifade etmişlerdir. Öğretmenler sınavın objektifliğiyle ilgili olarak da sınavın merkezi (%8) ve güvenilir (%10) olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları sınavın kapsamıyla ilgili son sınıf bilgilerini içermesini (%6) ve tüm sınıflarda yapılmamasını (%5) eleştirmişlerdir. Öğretmenler diğer seçenek adı altında ise sınavın yapılandırıcı yaklaşımla uyumsuzluğuna (%3), dershaneye ihtiyaç bırakmadığını (%5), düşünme yeteneğine katkısının olduğunu (%5), kaygı, motivasyonu dikkate almadığını (%6), sık sık sınav sisteminin değiştiğini (%10) iddia etmişlerdir.

Soru 3: "Sınav sayısının ve şeklinin bu şekilde sürekli değişmesi öğrencilerin başarısını sizce nasıl etkiliyor?" Katılımcıların soru 3'e verdikleri cevaplar Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Soru 3 İçin Katılımcıların Verdikleri Cevapların Analiz Sonuçları

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
Olumsuz	Motivasyon düşüklüğü	8	13
	Monotonlaşma	3	5
	Özgüven kaybı	7	11
	Uyum sorunu	5	7
	Gelecek endişesi	9	15
	Düzensizlik	3	5
	Karamsarlık	4	7
	Deneme tahtası	2	3
	Karamsarlık	7	11
	Baskı	9	15
	İstikrarsızlık	5	7
Olumlu	Sürekli çalışma	1	1

Tablo 4 incelendiğinde fen ve teknoloji öğretmenlerinin, sınav sayısının ve şeklinin değişmesinin öğrenci başarısına etkisiyle ilgili olumlu ve olumsuz olmak üzere 2 görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Olumlu görüşe sahip olan bir öğretmen sınavın değişmesinin sürekli çalışmayı (%1) sağlayacağını iddia ederken, olumsuz etkiye sahip olduğunu düşünenler motivasyon düşüklüğüne (%13), monotonlaşmaya (%5), özgüven kaybına (%11), uyum sorununa (%7), gelecek endişesine (%15), düzensizliğe (%5), karamsarlığa (%7), deneme

FEN ve TEKNOLOJİ ÖĞRETMENLERİNİN SBS'DE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

tahtasına (%3), bıkkınlığa (%11), baskıya (%15) ve istikrarsızlığa (%7) neden olacağını düşünmüşlerdir.

Soru 4: “SBS kaldırıldıktan sonra ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımında nasıl bir yol izlenmelidir”? Katılımcıların soru 5'e verdikleri cevaplar Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Soru 4 İçin Katılımcıların Verdikleri Cevapların Analiz Sonuçları

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
Sosyal faaliyetler ve bireysel özellikler	Toplum hizmeti	2	4
	Yetenek ve ilgi	8	15
	Okul başarısı	7	13
	Sosyal etkinlikler	1	2
Merkezi sınav	Ön eleme sınavı	2	4
	SBS'nin devamı	20	38
Diğer	Yönelme raporu	5	10
	Süreç	2	4
	Her okulun kendi sınavını yapması	5	10

Tablo 5 incelendiğinde fen ve teknoloji öğretmenlerinin SBS kaldırıldıktan sonra ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımında, öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımı ve bireysel özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini [toplum hizmeti (%4), yetenek ve ilgi (%15), okul başarısı (%13), sosyal etkinlikler (%2)], merkezi sınavlarının yapılmasının gerekli olduğunu ve diğer düşüncelere [yönelme raporu (%10), süreç (%4) ve her okulun kendi sınavını yapması (%10)] sahip oldukları belirlenmiştir.

Buraya araştırma makaleleri için bulgular kısmı eklenmeli. Buraya araştırma makaleleri için bulgular kısmı eklenmeli. Buraya araştırma makaleleri için bulgular kısmı eklenmeli.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmesinde onların SBS puanları dikkate alınmaktadır (MEB, 2007). Son tartışmalarla birlikte SBS'nin kaldırılması gündemde bulunmaktadır. Ancak bu süreçte öğretmenlerin SBS'nde yapılacak değişiklikler hakkındaki düşünceleri göz ardı edilmektedir. Bu nedenle bu çalışma ile fen ve teknoloji öğretmenlerinin SBS'nde yapılacak değişiklikler hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada fen ve teknoloji öğretmenlerinin önemli bir kısmının SBS'nin kaldırılmasına karşı çıktıkları belirlenmiştir. Bu sonuç Çeçen (2011)'in bulduğu sonuç ile uyumludur. Fen ve teknoloji öğretmenlerinin büyük çoğunluğu SBS'nin kaldırılmasına karşı çıkmalarına rağmen ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmede SBS'nin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bu sonucun SBS'nin tam olarak beklentileri karşılamadığını ifade eden Doğan ve Sevindik (2011)'in sonucuyla uyumlu olduğu söylenebilir. Ayrıca fen ve teknoloji öğretmenleri SBS'ni, seçici soruların az, ezber dayalı, çoklu zeka alanlarını dikkate almaması, bilgiyi tam olarak ölçmemesi, motivasyonu dikkate almaması gibi nedenlerden dolayı eleştirmektedirler. Diğer yandan fen ve teknoloji öğretmenleri ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmek için yapılan sınavların sayısının ve şeklinin sürekli değişmesinden dolayı endişelendikleri dikkati çekmektedir. Fen ve teknoloji öğretmenleri bu durumun öğrencilerde güven kaybına, motivasyon düşüklüğüne, karamsarlığa, bıkkınlığa, gelecek endişesine, uyum sorununa neden olabileceğini ifade etmişlerdir. Fen ve teknoloji öğretmenleri SBS'nin kaldırılması durumunda ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçiminin, öğrencilerin toplum hizmeti faaliyetleri, yetenek ve ilgileri, okul başarısı ve sosyal etkinliklere katılımları dikkate alınarak yapılabileceğini, SBS'nin devam ettirilmesi ya da SBS gibi sınavlarla yapılması gerektiğini aynı zamanda sürecin ve yönelme raporlarının da dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çalışma sonucunda aşağıdaki gibi öneriler sunulabilir;

Milli Eğitim Bakanlığı sınav sistemlerinde değişiklik yaparken öğretmenlerin de görüşlerini alması sınav sisteminin başarıya ulaşmasında etkili olabilir.

Yapılacak sınavların öğretmenlerin ifade ettiği gibi merkezi bir şekilde yapılması güvenilirliği sağlama açısından önerilebilir.

Sınavların yanında öğrencilerin eğitim-öğretim süreci boyunca yaptıkları çalışmalar da ortaokul kurumlarına yerleştirmede dikkate alınması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Asaloğlu, İ.(2010). 4 yıl sonra Anadolu liselerine sınavsız öğrenci alınacak. 9 Aralık2010 tarihinde http://www.zaman.com.tr/newsDetail_getNewsById.action?haberno=1062791&keyfield=65C49F6974696D adresinden alınmıştır.
- Anıl, D. ve Güzeller, C.O. (2011). Seviye belirleme sınavı fen ve teknoloji alt testi ile diğer alt testler arasındaki ilişkinin yol analizi ile incelenmesi. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-10.
- Bal, Ö. (2011). Seviye belirleme sınavı (sbs) başarısında etkili olduğu düşünülen faktörlerin Sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(2), 200-209.
- Cohen, L. ve Manion, L. (1994). *Research methods in education*. (Fourth Edition), Newyork: Rutledge.
- Çeçen, M.A.(2011). Türkçe öğretmenlerinin seviye belirleme sınavı ve türkçe sorularına ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.8(15), 201-211.
- Çelik Z. ve Gür, B. S. (2010). *Ortaöğretime geçişin yeniden düzenlenmesi*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. <http://www.setav.org.tr/ortaogretime-gecisin-yeniden-duzenlenmesi/yorum/690>.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Gözden geçirilmiş baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demiray, P. ve Taşdere, A.(2012). The examination of science and technology questions in level determining exam (SBS) in terms of some of the variables. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 46 (2012). 1147 – 1151.
- Doğan, N ve Sevindik, H. (2011). İlköğretim 6. Sınıflar için uygulanan seviye belirleme sınavı'nın uygunluk geçerliliği. *Eğitim ve Bilim*. 36(160).
- Erdoğan, İ., Çiçili, V. ve Meşeci-Giorgetti, F. (2010). Seviye belirleme sınavının dersler ve bölgesel farklılıklar açısından incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 13 (2010-1), 81-95.
- Gündoğdu, K., Kızıldaş, E. ve Çimen, N.(2010). Seviye belirleme sınavına (sbs) ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri (Erzurum il örneği) *İlköğretim Online*, 9(1), 316-330.
- Gür, B.S. ve Çelik, Z. (2009). *Türkiye’de millî eğitim sistemi: Yapısal sorunlar ve öneriler (Rapor No. 1)*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- İlğan, A., Erdem, M., Yapar, B., Aydın, S. ve Aydemir, Ş. Ş. (2012). Veli ilgisi ve ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavlarını (SBS) yordama düzeyi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 1–17.
- İpek, C. (2011). İlköğretim öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavı (SBS) puanlarının velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeylerinden kestirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.10 (38). 114-135.
- Karip, E. (2007). *İlköğretimde kalite: avrupa birliği kalite göstergeleri çerçevesinde kalitenin değerlendirilmesi*. Türk Eğitim Derneği. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri.
- MEB (2007). *Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı kılavuzu*. Ankara: Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) Yayınları.
- MEB (2007). *Ortaöğretime geçiş sistemi rehber kitabı*. 12 Ağustos 2013 tarihinde <http://orgm.meb.gov.tr/duyurular/SBS%20Kitapcik.pdf> adresinden alınmıştır.
- MEB (2008). *Ortaöğretime geçiş sistemi, seviye belirleme sınavı ve 6 ve 7’nci sınıflar devlet parasız yatılılık ve bursluluk sınavı e-kılavuzu*. 15 Eylül 2013 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/sinavlar/detay.asp?ID=14&ID2=0&ID3=45> adresinden alınmıştır.
- MEB (2010). *Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarına geçiş yönergesi*. 15 Ocak 2010 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2602_1.html adresinden alınmıştır.
- MEB (2013). Ortak sınav tüm sorular ve cevaplar. www.meb.gov.tr.

FEN ve TEKNOLOJİ ÖĞRETMENLERİNİN SBS'DE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

- Metin, M. (2013). Öğrencilerin seviye belirleme sınavındaki başarısına etki eden unsurların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Dergisi (KEFAD) 14 (1)*. 67-83.
- Metin, M., Özmen H., ve Coşkun, K. (2011a). İlköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin seviye belirleme sınavlarına yönelik bakış açıları. III Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Girne, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, S: 1399-1416.
- Sarıer, Y.(2010). Ortaöğretime giriş sınavları (OKS-SBS) ve PISA sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.11(3)*,107-129.
- Tekin, Y. (1994). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara:Yargı Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Measurement an evaluation is one of the important factors that determines whether instruction reaches its target and improve the instruction (Çeçen, 2011). According to Tekin (1994), measurement is stating attribute of an object with numbers on symbols based on specific rules. Measurement an evaluation is not only about exams, verbal tests and homework that are given by the teacher.

Public and private institutions conduct exams to detect instructions' quality and select students (Çeçen, 2011). There has been exams in Turkey because of not meeting the demand of education and desiring better education (Sarıer, 2010). For 30 years in our country, after primary education students have been taking exams in different names, and this exam was named as OGES after revisions. With OGES it was decided to determine 6th, 7th, and 8th grade students' success by SBS based on instruction program (SBS Kılavuzu, 2009). That way, in the new system, students will be motivated in three years and all courses will be taken into account by students which is very important in primary education (MEB, 2010; MEB-SBS Kılavuzu, 2008, MEB, 2007).

OGES aims to evaluate students performance from multi dimensions in a period of time, remove immediate exam stress, and increase schools importance for students. Especially, in this system it is hoped that students will not be required take special courses any more that it was the case in LGS and OKS exams (Erdoğan, Çiçili ve Meşeci- Giogetti, 2010).

OGES was used from 2008 to 2013. In 2013 only 8 graders took SBS exam and they were selected for high schools based on SBS scores and their school success. MEB recently decided to cancel SBS exam and have a new system that all students have several common exams in schools. There has been several studies about SBS. In this study science and technology teachers' perceptions about SBS will be reported.

Method

Sample was 51 science and technology teachers in Giresun in 2012-2013 education year. In this study special case method was used with open ended questions. Question forms were answered by the teachers in 25 minutes in Giresun. Content analyse was made with the collected data. Three researchers reviewed the data and themes and codes were generated with agreement.

Finding and Discussion

You can see results and comments for each question as follows:

Q1: Do you support removing SBS exam?

Yes: 25%

No: 75%

Q2: Do you think SBS is enough to select students for high schools?

Yes: 29%

No: 71%

Q3: How would students success be affected by changes in exam types? Most of the participants agree that students would be negatively affected.

Q4: How should students be selected after removing SBS?

34% with social activities and personal quality

42% with central exams

24% with other methods.

Results indicate that most of the teachers don't agree to remove SBS exam. This result supports Çeçen (2011)'s findings. Although most of the teachers agree to keep SBS exam, they don't thin it is enough to select students for high schools. It can be said that this result support Doğan and Sevindik (2011) that SBS does not meet the expectations. Moreover, science and technology teachers criticise SBS due to having less quality questions, requiring memorization, not considering multiple intelligence, not measuring adequately, and not considering motivation.